

VI. DYNASTIA PALATYNÓW

KAROL X GUSTAW (s. 165)

KAROL XI (s. 176)

KAROL XII (s. 178)

ULRYKA ELEONORA (s. 179)

FRYDERYK I HESKI (s. 180)

TABLICA III. WITTELSBACHOWIE. LINIA PALATYŃSKA

Ruprecht Sprawiedliwy, elektor Palatynatu Reńskiego, król rzymsko-niemiecki (* 1352 † 1410)

× *1374 Elżbieta, córka Fryderyka V, burgrabiego Norymbergii (* 1358 † 1411)*

8 dzieci, w tym

<p><i>Ludwik III, elektor Palatynatu (* 1378 † 1436)</i></p> <p>× 1. <i>1402 Blanka, córka Henryka IV Lancastera, króla Anglii (* 1392 † 1409)</i></p> <p>× 2. <i>1417 Matylda, córka Amadensza z Sabaudii księcia Achai († 1438)</i></p>	<p><i>Jan, palatyn Neuburga na Nowej Marchii (Neumarkt), ojciec Krzywostofa Bawarskiego, króla Danii, Szwecji i Norwegii (szczegóły zob. s. 101)</i></p>	<p><i>Stefan, palatyn Simmern i Zweibrücken, na Veldenz i Sponheim (* 1385 † 1459)</i></p> <p>× <i>1410 Anna z Veldenz († 1439)</i></p>
---	--	---

potomstwo wygasło w XVI w.

7 dzieci, w tym

Ludwik I Czarny, palatyn Zweibrücken i Veldenz (* 1424 † 1489)

× *1454 Joanna, córka Antoniego I de Croy, hrabiego Porcean i Guines (* ok. 1435 † 1504)*

12 dzieci, w tym

Aleksander, palatyn Zweibrücken i Veldenz (* 1462 † 1514)

× *1499 Małgorzata, córka Krafta VI, hrabiego Hohenlohe na Neuenstein (* 1480 † 1522)*

6 dzieci, w tym

Ludwik II, palatyn Zweibrücken (* 1502 † 1532)

× *1525 Elżbieta, córka Wilhelma I, landgraфа heskiego (* 1503 † 1563)*

2 dzieci, w tym

Wolfgang, palatyn Zweibrücken, na Neuburgu i Sponheim (* 1526 † 1569)

× *1545 Anna, córka Filipa I Wspaniałomyślnego, landgraфа heskiego (* 1529 † 1591)*

13 dzieci, w tym

<p><i>Filip Ludwik, palatyn Neuburga (* 1547 † 1614)</i></p> <p>× <i>1574 Anna, córka Wilhelma V księcia Juliaku, Klwii i Bergu (* 1552 † 1632)</i></p>	<p><i>Jan I, palatyn Zweibrücken (* 1550 † 1604)</i></p> <p>× <i>1574 Magdalena, córka Wilhelma V księcia Juliaku, Klwii i Bergu (* 1553 † 1633)</i></p>	<p><i>Karol I, palatyn Brikenfeld (* 1560 † 1600)</i></p> <p>× <i>1586 Dorota, córka Wilhelma V księcia brunszwickiego na Lüneburgu (* 1570 † 1649)</i></p>
---	--	---

potomstwo wygasło w XVIII w.

potomstwo od 1805 r. na tronie Bawarii

12 dzieci, w tym

<p><i>Jan II, palatyn Zweibrücken (* 1584 † 1635)</i></p> <p>× 1. <i>1604 Katarzyna, córka René II de Rohan, księcia Leonu i hrabiego Porboët (* 1578 † 1607)</i></p> <p>× 2. <i>1612 Ludwika Juliana, córka Fryderyka IV, elektora Palatynatu Reńskiego (* 1594 † 1640)</i></p>	<p><i>Fryderyk Kazimierz, palatyn Zweibrücken na Landsbergu, książę Zweibrücken (* 1585 † 1645)</i></p> <p>× <i>1616 Emilia Secunda Antwerpiana, córka Wilhelma I, stadboundera Niderlandów (* 1581 † 1657)</i></p>	<p><i>Jan Kazimierz, ojciec Karola X Gustawa (zob. s. 165)</i></p>
--	---	--

potomstwo wygasło w XVIII w.

potomstwo wygasło w XVI w.

DYNASTIA PALATYNÓW

KAROL X GUSTAW

OJCIEC: *Jan Kazimierz*

Wywodził się on z palatyńskiej linii dynastii Wittelsbachów – stąd panująca w Szwecji linia jego potomków zwana jest dynastią Palatynów – i był młodszym synem Jana I, palatyna Zweibrücken (zob. Tablica III, s. 164). Urodził się 12 lub 20 IV 1589 r. na zamku w Zweibrücken (Dwa Mosty, Palatynat). Podczas podziału posiadłości rodzinnych w 1611 r. otrzymał Neukastel, zamieniony w 1617 r. na Kleeburg. W 1613 r. przybył do Sztokholmu, gdzie 11 VI 1615 r. za zgodą Gustawa II Adolfa poślubił jego przyrodną siostrę (zob. poniżej). W 1651 r. otrzymał od królowej Krystyny dziedziczny tytuł księcia Stegeborgu. Zmarł 8 [18] VI 1652 r. w zamku Stegeborg (Östergötland) i znalazł spoczynek w tamtejszym kościele zamkowym.

MATKA: *Katarzyna*

Była ona córką Karola IX i jego pierwszej żony Anny Marii (zob. s. 154). Urodziła się 10 III lub 10 XI 1584 r. na zamku w Nyköping (Södermanland), a zmarła 13 XII 1638 r. na zamku w Västerås (Västmanland) i została pochowana w katedrze w Strängnäs (Södermanland).

RODZEŃSTWO {1-5}:

1 *Krystyna Magdalena*

Urodziła się 17 [27] V 1616 r. na zamku w Nyköping (Södermanland), a 30 XI 1642 r. w Sztokholmie wyszła za mąż za *Fryderyka VI*, margrabiego Badenii na Durlach od 1659 r. (ur. zamek Karlsburg, Durlach 16 XI 1617, zm. tamże 31 I 1677), syna Fryderyka V, margrabiego Badenii na Durlach z dynastii Zähringen, i jego pierwszej żony Barbary, córki Fryderyka, księcia Wirtembergii. Zmarła 14 VIII 1662 r. w zamku Karlsburg w Durlach i spoczęła w kryptach rodzinnych margrabiów badeńskich w kolegiacie św. Michała w Pforzheim. Fryderyk VI poślubił następnie Joannę Bayer von Sendau, baronową von Münzesheim (ur. 1636, zm. 1699), i miał z nią potomstwo.

KRÓLEWSKIE RODY SZWECJI

Potomkowie Krystyny Magdaleny i margrabiego Badenii Fryderyka VI {i)–(viii)} zasiedli po śmierci króla Fryderyka I Heskiego na szwedzkim tronie stąd poniżej ich wywód genealogiczny:

(i) *Fryderyk Kazimierz*

Na świat przyszedł 27 XI 1643 r. na zamku w Wolgast (dawniej Wologoszcz) na Pomorzu Zachodnim, gdzie także zmarł w marcu następnego roku.

(ii) *Krystyna*

Urodziła się 22 IV 1645 r. na zamku w Wolgast (Wologoszcz), a 6 VIII 1665 r. w Durlach wyszła za mąż za *Albrechta*, margrabiego brandenburskiego na Ansbach od 1634 r. (ur. Ansbach 28 IX 1620, zm. tamże 1 XI 1667), syna Joachima Ernesta, margrabiego brandenburskiego na Ansbach z bocznej linii dynastii Hohenzollernów, i Zofii, córki Jana Jerzego I, hrabiego zu Solms-Laubach. Albrecht był uprzednio żonaty z Henryką Ludwiką, księżniczką wirtemburską (zm. 1650), oraz z Zofią Małgorzatą, hrabianką Öttingen-Öttingen (zm. 1664) i z obu tych małżeństw miał liczne potomstwo, jego małżeństwo z Krystyną okazało się jednak bezdzietne. Po śmierci Albrechta Krystyna wyszła powtórnie za mąż 14 VIII 1681 r. w Ansbach za *Fryderyka I*, księcia saskiego na Gotha od 1674 r. (ur. Gotha 15 VII 1646, zm. Friedrichswerth 2 VIII 1691), syna Ernesta I Pobożnego, księcia saskiego na Gotha z ernestyńskiej linii dynastii Wettynów, i Elżbiety Zofii, córki Jana Filipa, księcia saskiego na Altenburgu; księżę Fryderyk I był wdowcem po Małgorzacie Sybilli, księżniczce saskiej z Weissenfels, z którą miał liczne potomstwo. Krystyna zmarła bezdzietnie 31 XII 1705 r. na zamku w Altenburgu i została pochowana w krypcie księżęcej w kościele zamkowym.

(iii) *Eleonora Katarzyna*

Urodzona 4 V 1646 r. w Uckermünde (pol. Wkryujście, obecnie Grambin) w Meklemburgii, zmarła 9 VII tego roku na zamku w Wolgast (dawniejsza Wologoszcz) na Pomorzu Zachodnim.

(iv) *Fryderyk VII Magnus*

Urodził się 23 IX 1647 r. w Uckermünde (pol. Wkryujście, obecnie Grambin) w Meklemburgii. Po śmierci ojca w styczniu 1677 r. został margrabią Badenii na Durlach. W 1688 r. musiał uciekać pod naporem wojsk francuskich, odzyskał jednak tron w 1697 r. po pokoju w Ryswick. Zmarł 5 VI 1709 r. w zamku Karlsburg w Durlach i spoczął w kryptach rodzinnych w kolegiacie św. Michała w Pforzheim.

Fryderyk VII Magnus poślubił 15 V 1670 r. w Husum (Holsztyn):

DYNASTIA PALATYNÓW

Augustę Marię

Była ona córką Fryderyka III, księcia holztyńskiego na Gottorp, i Marii Elżbiety, córki Jana Jerzego I, elektora saskiego (zob. Tablica IV, s. 186). Urodziła się 6 II 1649 r. w zamku Gottorp w Szlezewiku, a zmarła 25 IV 1728 r. w zamku Augustenburg koło Durlach i spoczęła u boku męża w Pforzheim.

Potomstwo {(a)–(k)}:

- (a) *Fryderyk Magnus* (ur. zamek Karlsburg, Durlach 13 I 1672, zm. tamże 24 II 1672).
- (b) *Fryderyka Augusta* (ur. zamek Karlsburg, Durlach 21 VI 1673, zm. tamże 27 VII 1674).
- (c) *Krystyna Zofia* (ur. Bazylea 17 XII 1674, zm. tamże 22 I 1676).
- (d) *Klaudia Magdalena Elżbieta* (ur. Bazylea 15 XI 1675, zm. tamże 18 IV 1676).
- (e) *Katarzyna* (ur. zamek Karlsburg, Durlach 10 X 1677, zm. Dürkheim 11 VIII 1746). Jej mężem został 19 VI 1701 r. w zamku Augustenburg *Jan Fryderyk*, hrabia von Leiningen-Hartenburg (ur. 18 III 1661, zm. 9 II 1722), z którym miała potomstwo.
- (f) *Karol III Wilhelm* (ur. Durlach 17 I 1679, zm. Karlsruhe 12 V 1738). 27 VI 1697 r. w Stuttgarcie poślubił Magdalенę Wilhelminę (ur. Stuttgart 7 XI 1677, zm. zamek Karlsburg 30 XII 1742), córkę Wilhelma Ludwika, księcia wirtemburskiego na Stuttgarcie, z którą miał potomstwo. Po śmierci ojca w 1709 r. został margrabią Badenii na Durlach.
- (g) *Joanna Elżbieta* (ur. zamek Karlsburg, Durlach 3 X 1680, zm. zamek Stetten, Remstal 2 VII 1757). 16 V 1697 r. w Bazylei poślubiła *Eberharda IV Ludwika*, księcia wirtemburskiego na Stuttgarcie od 1677 r. (ur. Stuttgart 19 IX 1676, zm. Ludwigsburg 31 X 1733), i miała z nim potomstwo.
- (h) *Albertyna Fryderyka*. Małżonka *Christiana Augusta*, księcia holztyńskiego na Gottorp, matka króla ADOLFA FRYDERYKA (zob. s. 187).
- (i) *Krzysztof* (ur. zamek Karlsburg, Durlach 9 X 1684, zm. Karlsruhe 2 V 1723). 4 XII 1711 r. w Heidesheim poślubił Marię Krystynę Felicytę (ur. Broich an der Ruhr 30 XII 1692, zm. Eisenach 3 VI 1734), córkę Karola Augusta, hrabiego von Leiningen-Hidesheim, i miał z nią potomstwo.
- (j) *Szarlotta Zofia* (ur. zamek Karlsburg, Durlach 1 III 1686, zm. Bazylea 5 X 1689).
- (k) *Maria Anna* (ur. zamek Karlsburg, Durlach 9 VII 1688, zm. Bazylea 8 III 1689).

KRÓLEWSKIE RODY SZWECJI

(v) *Karol Gustaw*

Urodził się 27 IX 1648 r. w Uckermünde (pol. Wkryujście, obecnie Grambin) w Meklemburgii. Służył w protestanckich oddziałach niemieckiej piechoty oraz kawalerii, od 1686 r. jako feldmarszałek-lejtnant, w 1692 r. został feldcechmistrzem, a w 1697 r. generałem-feldmarszałkiem. Zmarł 24 X 1703 r. w zamku Karlsburg w Durlach lub też w Pforzheim.

Karol Gustaw zaślubił 28 X 1677 r. w Wolfenbüttel:

Annę Zofję

Była córką Antoniego Ulryka, księcia brunszwickiego na Wolfenbüttel wywodzącego się z dynastii Welfów, i jego żony Elżbiety Juliany, córki Fryderyka, księcia holztyńskiego na Norburgu. Urodziła się 29 X 1659 r. na zamku w Wolfenbüttel i tam również zmarła 28 VI 1742 r.

Potomstwo {(a)–(d)}:

(a) *Chrystiana Juliana* (ur. 12 IX 1678, zm. Eisenach 10 VII 1707). Jej mężem został 27 II 1697 r. w Wolfenbüttel *Jan Wilhelm*, książę saski na Eisenach od 1698 r. (ur. Friedwald 17 X 1666, zm. Eisenach 14 I 1729), z którym miała potomstwo.

(b) *Karol* (ur. Durlach 30 III 1680, zm. tamże 30 VIII 1680).

(c) *Fryderyk Rudolf* (ur. Durlach 13 V 1681, zm. tamże 18 V 1682).

(d) *Karol Antoni* (ur. Schöningen 29 I 1683, zm. Bazylea 31 V 1692).

(vi) *Katarzyna Barbara*

Urodziła się 4 VI 1650 r. w Uckermünde (pol. Wkryujście, obecnie Grambin) w Meklemburgii, a zmarła niezamężnie 14 I 1733 r. w Durlach.

(vii) *Joanna Elżbieta*

Urodziła się 16 XI 1651 r. w zamku Karlsburg w Durlach. 5 II 1673 r. w Durlach poślubiła *Jana Fryderyka*, margrabiego brandenburskiego na Ansbach od 1667 r. (ur. Ansbach 18 X 1654, zm. tamże 1 IV 1686), syna Albrechta, margrabiego brandenburskiego na Ansbach, potomka bocznej linii dynastii Hohenzollernów, i jego drugiej żony Zofii Malgorzaty, hrabianki von Öttingen-Öttingen (trzecią była Krystyna, rodzona siostra Joanny Elżbiety, zob. s. 136). Mieli razem następujące potomstwo:

1 Leopold Fryderyk (ur. 1674, zm. 1676).

2 Chrystian Albrecht, margrabia brandenburski na Ansbach (ur. 1675, zm. 1692).

3 Dorota Fryderyka (ur. 1676, zm. 1731); w 1699 r. wyszła za mąż za Jana Reinharda III, hrabiego von Hanau-Lichtenberg (ur. 1665, zm. 1736), z którym miała potomstwo.

DYNASTIA PALATYNÓW

4 Jerzy Fryderyk, margrabia na Ansbach (ur. 1678, poległ 1703).

5 Szarlotta Zofia (ur. 1679, zm. 1680).

Joanna Elżbieta zmarła 8 X 1680 r. na zamku w Ansbach i została pochowana w kryptach pod kościołem św. Gumberta tamże. Po jej śmierci margrabia Jan Fryderyk ożenił się w 1681 r. z Eleonorą Erdmutą Ludwiką, księżniczką saską na Eisenach (zm. 1696), jednakże nie doczekał się więcej potomków.

(viii) *Fryderyka Eleonora*

Urodziła się 6 III 1658 r. w zamku Karlsburg w Durlach, gdzie także zmarła 13 IV tego roku.

2 *Maria Eufrozyna*

Urodziła się 4 [14] II 1625 r. w zamku Stegeborg (Östergötland), a 7 IV 1647 r. na zamku sztokholmskim poślubiła *Magnusa Gabriela*, 2. hrabiego de la Gardie i barona Ekholmen od 1652 r., królewskiego marszałka (riksmarskalk) w latach 1651–53 r., kanclerza Szwecji od 1660 r. oraz członka Rady Regencyjnej (1660–72) (ur. Rewel, obecnie Tallinn w Estonii 15 X 1622, zm. zamek Venngarn, Sigtuna 26 IV 1686), syna Jakuba, 1. hrabiego de la Gardie, wnuka Jana III (zob. s. 144). Ich dzieci:

- 1 Gustaw Adolf, 3. hrabia de la Gardie, baron Ekholmen (ur. 1647, zm. 1695); w 1673 r. jego żoną została Elżbieta (ur. 1655, zm. 1721), córka Eryka, hrabiego Oxenstierna z Södermöre.
- 2 Krystyna Katarzyna (ur. 1648, zm. 1650).
- 3 Jakub August (ur. 1650, zm. wskutek wypadku 1661).
- 4 Jan Kazimierz (ur. i zm. 1651).
- 5 Karol Magnus (ur. 1652, zm. 1653).
- 6 Magnus Gabriel (ur. 1654, zm. 1667).
- 7 Katarzyna Szarlotta (ur. 1655, zm. 1697); w 1682 r. poślubiła Ottona Wilhelma, hrabiego Königsmarck (ur. 1639, zm. 1688), i miała z nim potomstwo.
- 8 Ebba Jadwiga (ur. 1659, zm. 1700); w 1684 r. poślubiła Karola Gustawa, hrabiego Oxenstierna (ur. 1656, zm. 1686), i miała z nim potomstwo.
- 9 Jan Karol (ur. 1661, zm. 1662).
- 10 Maria Zofia (ur. 1663, zm. 1667).
- 11 Ludwik Pontus (ur. 1665, zm. 1672).

Maria Eufrozyna zmarła 24 X 1687 r. w Höjentrop (Västergötland) i w styczniu następnego roku została pochowana u boku męża w kościele dawnego opactwa cysterskiego w Varnhem (Västergötland).

3 *Eleonora Katarzyna*

Urodziła się 17 V 1626 r. w zamku Stegeborg (Östergötland), a 6 IX 1646 r. na zamku w Sztokholmie poślubiła *Fryderyka*, landgraфа heskiego

KRÓLEWSKIE RODY SZWECJI

na Eschwege od 1627 r. (ur. Kassel 9 V 1617, poległ pod Kościanem 24 IX 1655), syna Maurycygo, landgraфа heskiego na Kassel, oraz jego drugiej żony Juliany, córki Jana VII Średniego, hrabiego Nassau na Siegen. Mieli razem następujące potomstwo:

- 1 Małgorzata (ur. i zm. 1647).
  - 2 Krystyna (ur. 1649, zm. 1702); w 1667 r. została żoną Ferdynanda Albrechta I, księcia brunszwickiego na Bevern (ur. 1636, zm. 1687), i miała z nim potomstwo.
  - 3 Elżbieta (ur. 1650, zm. 1651).
  - 4 Juliana (ur. 1652, zm. 1693); w 1680 r. wyszła za mąż za Jana Jakuba Marchanda, barona von Lilienburg, i miała z nim potomstwo.
  - 5 Szarlotta (ur. 1653, zm. 1708); pierwszym jej mężem został w 1673 r. August, książę saski na Weissenfels, proboszcz w Magdeburgu (ur. 1650, zm. 1674), a po jego rychłej śmierci wyszła za mąż (1679) za Jana Adolfa, hrabiego Bentheim-Tecklenburg (ur. 1637, zm. 1704).
  - 6 Fryderyk (ur. 1654, zm. 1655).
- Eleonora Katarzyna zmarła 3 III 1692 r. w Osterholz (Dolna Saksonia) i została pochowana w Eschwege.

4 *Adolf Jan I*

Celem odróżnienia od jednego z synów (zob. niżej) zwany był Starszym. Urodził się 11 [21] X 1629 r. w zamku Stegeborg (Östergötland). Po śmierci ojca (1652) odziedziczył tytuł księcia Stegeborgu, a w 1653 r. – jako brat następcy szwedzkiego tronu – uzyskał godność królewskiego marszałka (riksmarskalk). Po wstąpieniu na tron Karola Gustawa (1654) otrzymał od niego tytuł palatyna Zweibrücken-Kleeburg oraz gubernatorstwo prowincji Västergötland, Dalsland, Värmland i Halland; w tym samym roku Adolf Jan przekazał urząd marszałka Janowi Oxenstiernie. Podczas II wojny północnej (1655–60) brał czynny udział w działaniach wojennych, a w latach 1657–59 piastował godność generalnego gubernatora Prus Książęcych. Po nagłej śmierci Karola X Gustawa (luty 1660), zgodnie z wolą zmarłego zasiadł w Radzie Regencyjnej, sprawującej rządu w imieniu małoletniego Karola XI, jednak wskutek wewnętrznych intryg jeszcze w tym samym roku ustąpił ze składu regencji. Zmarł 24 X 1689 r. w zamku Stegeborg i został pochowany u boku pierwszej żony w kościele zamkowym. Prochy przeniesiono później do kościoła na wyspie Riddarholmen (Riddarholmskyrkan) w Sztokholmie, a ostatecznie spoczęły one w katedrze w Strängnäs (Södermanland).

Pierwszą żoną Adolfa Jana I została 19 VI 1649 r. w Sztokholmie:

Elżba Beata

Była ona córką Piotra (Pera) Młodszeo, hrabiego Brahe z Visingsborgu, szwedzkiego landmarszałka i generalnego gubernatora Finlandii, oraz jego żony Krystyny Katarzyny, córki Gustawa, hrabiego Stenbock.

DYNASTIA PALATYNÓW

Urodziła się 31 VIII 1629 r. w zamku Rydboholm (Uppland), zmarła zaś 7 IX 1653 r. w Vadstena i została pochowana w kościele zamkowym w Stegeborgu.

Syn:

(i) *Gustaw Adolf*

Urodził się 29 II [9 III] 1651 r. w Göteborgu (Västergötland) i zmarł 1 VIII lub też w grudniu tego samego roku w Vadstena (Östergötland). Został pochowany w Riddarholmskyrkan w Sztokholmie.

Drugą żoną Adolfa Jana I została 8 II 1661 r. w Tidö (Västmanland):

Elżba Elżbieta

Była ona córką Mikołaja (Nielsa) Starszego, hrabiego Brahe, generała armii szwedzkiej, oraz jego żony Anny Małgorzaty, córki Svante, barona Bielke. Urodziła się 29 I 1632 r. w Szczecinie, a zmarła 20 II [2 III] 1689 r. w zamku Stegeborg (Östergötland) i została pochowana w kościele zamkowym tamże.

Potomstwo {(i)–(ix)}:

(i) *Katarzyna*

Na świat przyszła 30 XI [10 XII] 1661 r. w zamku Stegeborg (Östergötland). Jej mężem został w październiku lub 19 XI 1696 r. w Osnabrück *Krzysztof Gyllenstierna*, członek Riksrady, od 1682 r. generalny gubernator Sztokholmu, w 1687 r. kreowany hrabią Gyllenstierna z Eriksbergu, od 1697 r. członek Rady Regencyjnej (za małoletności Karola XII) (ur. 1647, zm. 14 VI 1705), syn Eryka, barona Gyllenstierna z Uleåborgu, szwedzkiego feldmarszałka i generalnego gubernatora Finlandii, oraz Beaty von Yxkull. Pierwszą jego żoną była od r. 1669 Gustawa Juliana (zm. 1675), córka Gustawa, hrabiego Oxenstierna z Croneborgu, z którą miał potomstwo. Z księżniczką Katarzyną dochował się on syna Karola Adolfa; zmarła ona 17 [27] V 1720 r. w zamku Gripsholm w Mariefred nad jeziorem Melar i spoczęła w kościele zamkowym w Stegeborgu.

(ii) *Maria Elżbieta Ludwika*

Urodziła się 13 IX 1663 r. w zamku Stegeborg (Östergötland). W r. 1703 wyszła za mąż za *Krzysztofa Gottloba (lub Gottlieba) von Gersdorff* (zm. Drezno II 1742), z którym rozwiodła się rok po ślubie; nie mieli dzieci. Zmarła 23 I 1748 r. w Moguncji i spoczęła w tamtejszej katedrze św. Marcina i Stefana.

(iii) *Karol Jan*

Urodził się 15 IX 1664 r. na zamku w Sztokholmie, a zmarł 10 XII tego roku w zamku Stegeborg (Östergötland) i został pochowany w kościele zamkowym.

KRÓLEWSKIE RODY SZWECJI

- (iv) *Jan Kazimierz*
Urodził się 4 IX 1665 r. w Lubece, gdzie również zmarł w dniu 20 V 1666 r. Został pochowany w kościele zamkowym w Stegeborgu (Östergötland).
- (v) *Adolf Jan II*
Nosił identyczny zestaw imion jak jego ojciec, dla odróżnienia od którego zwany był Młodszy. Urodził się 13 [23] VIII 1666 r. w Bergzabern (Palatynat) i po śmierci ojca (1689) wraz z młodszym bratem Gustawem Samuelem Leopoldem (zob. poniżej) został palatynem na Kleeburgu. Zmarł bezzennie i bezpotomnie 25 III lub 27 IV 1701 r. w zamku Lais nieopodal miasta Dorpat w Inflantach (dzisiejszego Tartu w Estonii). Zwłoki księcia przewieziono do Sztokholmu i złożono w kościele na wyspie Riddarholmen (Riddarholmskyrkan).
- (vi) *Gustaw Kazimierz*
Urodził się 29 XII (lub 29 VI) 1667 r. w Strasburgu, a zmarł 21 VIII 1669 r. w zamku Stegeborg (Östergötland) i został pochowany w kościele zamkowym.
- (vii) *Christiana Magdalena*
Urodziła się 25 III [4 IV] 1669 r. w Hamburgu, a zmarła 11 [21] VI 1670 r. w zamku Stegeborg (Östergötland) i znalazła spoczynek w tamtejszym kościele zamkowym.
- (viii) *Gustaw Samuel Leopold*
Urodził się 2 [12] IV 1670 r. w zamku Stegeborg (Östergötland). Po śmierci ojca (1689) wspólnie ze starszym bratem Adolfem Janem został palatynem na Kleeburgu (od śmierci brata w 1701 r. rządził samodzielnie), zaś po bezpotomnej śmierci Karola XII (1718) odziedziczył Landsberg oraz kolebkę rodu – Zweibrücken w Palatynacie, gdzie przeniósł na stałe swoją siedzibę. Zmarł 17 IX 1731 r. we wzniesionym przez siebie pałacu w Zweibrücken i został pochowany w kościele św. Aleksandra (Alexanderskirche) w Zweibrücken. Był ostatnim potomkiem linii Zweibrücken-Kleeburg wywodzącej się od palatyna Jana Kazimierza (zob. s. 165). Jego posiadłości przeszły na najbliższego męskiego krewnego, którym okazał się książę Christian III, prawnuk Karola I, palatyna Brikenfeld (por. Tablica III, s. 164).
- Pierwszą żoną Gustawa Samuela Leopolda została w czerwcu lub 10 VII 1707 r.
w Zweibrücken:
- Dorota*
Była ona córką Leopolda Ludwika, palatyna Veldenz i Lützelstein-Guttenberg, potomka młodszej gałęzi palatyńskiej linii dy-

DYNASTIA PALATYNÓW

nastii Wittelsbachów, oraz jego żony Agaty Krystyny, córki Filipa Wolfganga, hrabiego zu Hanau-Lichtenberg. Urodziła się 16 I 1658 r. na zamku w Lützelstein (obecnie La Petite-Pierre w Alzacji). Jej małżeństwo z kuzynem nie zaowocowało potomstwem. 23 IV 1723 r. zostało ono oficjalnie rozwiązane, a 17 VIII tego roku Dorota zmarła w Strasburgu. Spoczęła w kościele parafialnym w rodzinnym Lützelstein.

Drugą żoną Gustawa Samuela Leopolda została (związek morganatyczny) 13 V 1723 r. w Zweibrücken:

Ludwika Dorota

Była ona córką Jana Henryka von Hoffmann, wielkiego łowczego dworu hrabiego palatyna, i jego żony Anny Chog. Urodziła się 24 II (według W. Dworzaczka) lub też 30 III 1700 r. w Saarbrücken i w 1724 r. została przez cesarza kreowana hrabiną von Hoffmann. Małżeństwo to pozostało bezdzielne. Zmarła 14 IV 1745 r. we Frankfurcie nad Menem.

(ix) *Beżmienny syn*

Urodził się i umarł 12 XII 1671 r. w zamku Stegeborg (Östergötland) i został pochowany w kościele zamkowym.

5 *Jan Gustaw*

Zmarł w młodym wieku.

KAROL X GUSTAW

Urodził się 8 XI 1622 r. na zamku w Nyköping (Södermanland) i wraz z rodzeństwem dorastał na dworze szwedzkim. W styczniu 1648 r. został mianowany przez królową Krystynę naczelnym dowódcą wojsk szwedzkich w Niemczech w randze generalissimusa. Na riksdagu w Sztokholmie 10 III 1649 r. uznano go oficjalnie następcą tronu, a 29 IX 1650 r. riksdag przyznał mu tytuł Księcia Szwecji wraz z predykatem Królewskiej Wysokości. Po śmierci ojca 8 [18] VI 1652 r. został palatynem Zweibrücken na Kleeburgu. Abdykacja Krystyny 6 [16] VI 1654 r. wyniosła go na tron Szwecji (w tym samym roku przekazał piastowane dotąd urzędy oraz godność palatyna Kleeburga młodszemu bratu Adolfowi Janowi); został ukoronowany w kilka godzin później tego samego dnia w katedrze w Uppsali przez arcybiskupa Jana (Johannesa) Canuti Lenaeusa.

Żoną Karola X Gustawa została 24 X 1654 r. na zamku w Sztokholmie:

Jadwiga Eleonora

Była ona córką Fryderyka III, księcia holsztyńskiego na Gottorp, potomka bocznej linii dynastii Oldenburgów (zob. Tablica IV, s. 186),

KRÓLEWSKIE RODY SZWECJI

oraz jego żony Marii Elżbiety, córki Jana Jerzego I, elektora saskiego. Urodziła się 23 X 1636 r. na zamku Gottorp w Szlezewiku, a 25 X 1654 r. w kościele św. Mikołaja (Wielki Kościół, Storkyrkan) w Sztokholmie została koronowana na królową-malżonkę Szwecji przez arcybiskupa Uppsali Jana (Johannesa) Canuti Lenaeusa. Od śmierci męża do 1672 r. zasiadała w Radzie Regencyjnej, sprawującej rządu w imieniu małoletniego Karola XI. Urząd regentki piastowała także przez krótki czas po śmierci syna w 1697 r. Zmarła 24 XI 1715 r. w zamku sztokholmskim i została pochowana w nekropolii królewskiej w kościele Riddarholmskyrkan w Sztokholmie.

Syn:

1 KAROL XI (*zob. s. 176*).

Karol X Gustaw pozostawił ponadto następujące potomstwo naturalne {1–5}:

z *Ludmiłą* (zm. 1655), córką Jana Jerzego Bechinie z Lażan, małżonką Henryka, barona Jankovský z Vlašimi, właściciela zamku Rešice nieopodal Znojma (Morawy) (zm. 1645, po 7 III):

1 *Karol Wacław Jankovský z Vlašimi*

Urodził się w 1644 r. w Znojmie. Nie ma bezpośrednich dowodów na ojcostwo Karola Gustawa, jednak wskazywać na to może list Ludmiły z 1649 r., wysłany do ówczesnego następcy szwedzkiego tronu. Ów list zawiera prośbę o pomoc w uzyskaniu dla niej i Karola Wacława dóbr zmarłego męża, jako że Henryk Jankovský z Vlašimi nie pozostawił testamentu i wdowa po nim oraz jej syn żyli w ubóstwie. Zapewne ok. 1649 r., pragnąc zabezpieczyć przyszłość syna, Ludmiła umieściła go na dworze szwedzkim, jednak po wstąpieniu na tron w 1654 r. Karol X Gustaw odesłał Karola Wacława na Morawy. W r. 1656 r., dzięki interwencji króla Szwecji, trybunał królewski w Brnie wydał orzeczenie czyniące Karola Wacława spadkobiercą tytułu barona Jankovský z Vlašimi oraz należących do zmarłego ojca nieruchomości, w tym zamku Rešice (który sprzedał w 1682 r.). Zmarł on 15 X 1684 r. i został pochowany w Znojmie.

Żoną Karola Wacława została w dniu 28 II 1661 r. *Maria Franciszka z Schaumburka*, siostra Rudolfa Henryka z Schaumburka (von Schaumburg) zwanego Złym Panem, znojemskiego hetmana krajowego, pana na Morawskich Budziejowicach.

Potomstwo:

- (i) *Ferdynand Leopold*, baron Jankovský z Vlašimi (ur. 1662, zm. Jemince 2 II 1729). Brak wzmianek o jego żonie i potomstwie (alternatywnie jego synami mogło być dwóch spośród synów uznawanych za potomków jego młodszego brata).

DYNASTIA PALATYNÓW

- (ii) *Karol Maksymilian*, baron Jankovský z Vlašimi (ur. 1667, zm. 1727). Z żoną *Anną Reginą* miał liczne potomstwo obojga płci: (a) *Karol Franciszek* (ur. 1689); (b) *Franciszek Antonin* (ur. 1690, zm. 1752 lub 1753, po nim potomstwo); (c) *Jan Antonin* (ur. 1692, zm. 1740, po nim potomstwo, linia istnieje do dziś); (d) *Jan Krzysztof* (ur. 1701); (e) *Franciszek Antonin* (ur. 1702); (f) *Anna Franciszka* (ur. 1706); (g) *Karolina* (ur. 1707).

z *Brygidą (Britą)*, córką Claesa Allerts, sztokholmskiego radnego, z nominacji króla właścicielką posiadłości ziemskich w hrabstwie Färs w Skanii:

2 *Gustaw Karlsson (Carlsson, Carlson)*

Urodził się w 1647 (lub 1649) r. w Sztokholmie. Od młodości sposobiony do kariery wojskowej, w 1673 r. uzyskał rangę pułkownika oraz dowództwo regimentu. W 1674 r. został mianowany hrabią Börringe oraz panem Lindholm. Podczas wojny z Danią w 1675 r. służył w armii szwedzkiej, stacjonującej na Pomorzu. W 1679 r. dostał się do niewoli, ale rok później odzyskał wolność i powrócił do Szwecji, gdzie bezskutecznie starał się o uzyskanie fotela w Riksradzie; zniechęcony w połowie lat 80. opuścił ojczyznę i podjął służbę w armii holenderskiej, gdzie niebawem osiągnął rangę generała-lejtnanta. W początkach 1689 r. pojechał pod rozkazami Wilhelma III Orańskiego do Anglii i w 1690 r. walczył w Irlandii przeciwko zwolennikom obalonego Jakuba II Stuarta. Zmarł 1 I 1708 r. w swojej rezydencji Schloss unter Horn w holenderskiej prowincji Fryzja.

Żoną Gustawa Karlssona została w 1685 r. w Ameland (Fryzja) *Izabela Zuzanna* (ur. 1 I 1640 r., zm. 23 XI 1723), córka Jerzego Fryderyka von Schwarzenberg i jego żony Gaety Tjardy van Starckenborgh. Ich jedyna córka zmarła jeszcze przed ochrzczeniem.

z *N Staffansdotter*:

3 *Mikołaj (Nils) Karlsson (Carlsson)*

Urodził się w 1648 r. i był zarządcą folwarku w Gripsholmie.

z *Sydonią Johansdotter*:

4 *Samuel Karlsson (Carlsson)*

Urodził się zapewne na przełomie lat 40. i 50. XVII w. Poświęcił się karierze wojskowej, był dowódcą floty szwedzkiej stacjonującej w Karlskronie. Zmarł w 1691 r.

z „*Małą Łabędzicą*” (*Svana-Lilla*) *Lobjörn*:

5 *Anna Karlsdotter (Carlsdotter)*

Urodziła się przypuszczalnie z początkiem lat 50. XVII w., a 16 V 1669 r. w kościele parafii Marii Magdaleny w Sztokholmie jej mężem został *Eryk Jöransson Körnigh*.

KRÓLEWSKIE RODY SZWECJI

KAROL X GUSTAW

Zmarł na udar mózgu nocą 13 II 1660 r. na zamku w Göteborgu (Västergötland) i został pochowany w kościele na sztokholmskiej wyspie Riddarholmen (Riddarholmskyrkan).

Tron szwedzki odziedziczył jego jedyny legalny syn i imiennik.

KAROL XI

OJCIEC: *Karol X Gustaw* (zob. s. 165).

MATKA: *Jadwiga Eleonora bolsztyńska* (zob. s. 173 w biogr. *Karola X Gustawa*).

RODZEŃSTWO: *naturalne rodzeństwo przyrodnie* (zob. s. 174).

KAROL XI

Urodził się 24 XI 1655 r. na zamku w Sztokholmie. Po śmierci ojca 13 II 1660 r. odziedziczył tron Szwecji, jednak do ukończenia siedemnastego roku życia (listopad 1672 r.) rządy sprawowała w jego imieniu Rada Regencyjna. 28 IX 1675 r. został ukoronowany w katedrze w Uppsali przez arcybiskupa Laurencjusza Macieja Stigzeliusa Angermannusa. Po wygaśnięciu w 1681 r. na księciu Fryderyku Ludwiku starszej gałęzi palatyńskiej linii Wittelsbachów (por. Tablica III, s. 164) odziedziczył jako *Karol I* tytuł palatyna Zweibrücken i Landsbergu.

Żoną Karola XI została 6 [16] V 1680 r. w Skottorp (Hallandia):

Ulryka Eleonora

Była ona córką Fryderyka III, króla Danii i Norwegii z dynastii Oldenburgów, oraz jego żony Zofii Amalii, córki Jerzego, księcia brunszwickiego na Lüneburgu. Na świat przyszła 11 IX 1656 r. na zamku w Kopenhadze. Jej koronacja na królową-malżonkę Szwecji miała miejsce 25 XI 1680 r. w kościele św. Mikołaja, zwanym potocznie Wielkim Kościołem (Storkyrkan) w Sztokholmie, a dokonał

DYNASTIA PALATYNÓW

jej arcybiskup uppsalski Jan (Johannes) Baazius Młodszy. Zmarła w następstwie puchliny wodnej 26 VII [6 VIII] 1693 r. w pałacu Karlberg pod Sztokholmem (obecnie w jego granicach) i została pochowana w nekropolii królewskiej w kościele na wyspie Riddarholmen (Riddarholmskyrkan) w Sztokholmie.

Potomstwo {1–7}:

1 *Jadwiga Zofia |Augusta|*

Urodziła się 26 VI 1681 r. na zamku w Sztokholmie, zaś 12 V lub 2 VI 1698 r. w pałacu Karlberg pod Sztokholmem poślubiła swojego kuzyna *Fryderyka IV*, księcia holztyńskiego na Gottorp od 1695 r. (ur. Gottorp 18 X 1671, poległ pod Kliszowem 9 [19] VII 1702), syna Chrystiana Albrechta, księcia holztyńskiego na Gottorp, potomka bocznej linii Oldenburgów (zob. Tablica IV, s. 186), i jego żony Fryderyki Amalii, córki Fryderyka III, króla Danii i Norwegii. Mieli syna jedynaka:

1 *Karol Fryderyk*, książę holztyński na Gottorp, pretendent do tronu Szwecji po śmierci Karola XII w 1718 r. (ur. 1700, zm. 1739); w 1725 r. poślubił Annę Piotrowną (ur. 1708, zm. 1728), córkę Piotra I Wielkiego, cesarza Rosji, i miał z nią syna, *Karola Piotra Ulryka*, upatrywanego sukcesorem tronu Szwecji, który w 1742 r. został proklamowany następcą carskiego tronu i przyjął prawosławie jako Piotr Fiodorowicz, a w 1762 r. wstąpił na tron Rosji jako cesarz Piotr III, dając początek dynastii Romanow-Holstein-Gottorp.

Jadwiga Zofia zmarła na odrę 11 [22] XII 1708 r. na zamku sztokholmskim i została pochowana u boku przodków w kościele na wyspie Riddarholmen (Riddarholmskyrkan) w Sztokholmie.

2 KAROL XII (zob. s. 178).

3 *Gustaw*

Urodził się 4 [14] VI 1683 r. na zamku w Sztokholmie, gdzie zmarł 16 [26] IV 1685 r. Został pochowany w Riddarholmskyrkan w Sztokholmie.

4 *Ulryk*

Urodził się 22 VII [2 VIII] 1684 r. w zamku Ulriksdal nieopodal Sztokholmu, gdzie zmarł 29 V [8 VI] następnego roku. Został pochowany w Riddarholmskyrkan w Sztokholmie.

5 *Fryderyk*

Urodził się 27 IX [7 X] 1685 r. na zamku w Sztokholmie, gdzie zmarł już 12 [22 X]. Został pochowany w Riddarholmskyrkan w Sztokholmie.

KRÓLEWSKIE RODY SZWECJI

6 *Karol Gustaw*

Urodził się 17 [27] XII 1686 r. na zamku w Sztokholmie, gdzie zmarł 4 [13] II 1687 r. Został pochowany w Riddarholmskyrkan w Sztokholmie.

7 ULRYKA ELEONORA (*zob. s. 179*).

KAROL XI

Zmarł wskutek nowotworu (prawdopodobnie raka trzustki) 5 [15] IV 1697 r. w zamku sztokholmskim i został pochowany w kościele na wyspie Riddarholmen (Riddarholmskyrkan) w Sztokholmie.

Jego następcą został jedyny syn i imiennik.

KAROL XII

OJCIEC: *Karol XI* (*zob. s. 176*).

MATKA: *Ulryka Eleonora duńska* (*zob. s. 176 w biogr. Karola XI*).

RODZEŃSTWO: *zob. s. 177 w biogr. Karola XI*.

KAROL XII

Urodził się 17 [27] VI 1682 r. na zamku w Sztokholmie. Po śmierci ojca 5 [15] IV 1697 r. wstąpił na szwedzki tron, pozostając pod nominalną opieką Rady Regencyjnej, został także jako *Karol III* palatynem Zweibrücken i Landsbergu. 27 XI 1697 r. członkowie regencji złożyli rezygnacje, a 29 XI młody król oficjalnie objął samodzielne rządy. Koronacja Karola XII miała miejsce 14 [24] XII 1697 r. w kościele św. Mikołaja (Wielkim Kościele – Storkyrkan) w Sztokholmie, a dokonał jej arcybiskup uppsalski Olaf (Olaus) Svebilus.

Król zginął od postrzału w głowę 30 XI [11 XII] 1718 r. podczas oblężenia twierdzy Fredrikshall w Norwegii; wedle jednej z hipotez został zastrzelony na polecenie swojego szwagra Fryderyka (*zob. s. 180*) przez jego adiutanta Andre Sicre. Ciało Karola XII przewieziono do Sztokholmu i złożono uroczyście w Riddarholmskyrkan. Jego sukcesorką została młodsza siostra Ulryka Eleonora.

Literatura

Z. Anusik: *Karol XII* (Wrocław 2006).

B. Liljegren: *Karol XII* (Gdańsk 2010).

ULRYKA ELEONORA

OJCIEC: *Karol XI* (zob. s. 176).

MATKA: *Ulryka Eleonora duńska* (zob. s. 176 w biogr. Karola XI).

RODZENSTWO: zob. s. 177 w biogr. Karola XI.

ULRYKA ELEONORA

Urodziła się 23 I 1688 r. na zamku w Sztokholmie. Pod nieobecność Karola XII w kraju, w 1713 r. została ogłoszona regentką jako jedyny pozostający w Szwecji członek rodziny królewskiej i nieformalna sukcesorka brata. Po niespodziewanej śmierci króla (1718) pretensje do tronu zgłosił jego siostrzeniec, książę holsztyński Karol Fryderyk (zob. s. 177), jednakże 6 [17] XII Rada Państwa (Riksråd) uznała prawa dziedziczne Ulryki Eleonory, argumentując to bliższym stopniem jej pokrewieństwa ze zmarłym, a także wykorzystując precedens królowej Krystyny. 21 II [4 III] 1719 r. w Sztokholmie Ulryka Eleonora została ogłoszona królową Szwecji, a w dniu 17 [28] III tego roku w katedrze w Uppsali miała miejsce jej koronacja, dokonana przez arcybiskupa Uppsali Macieja Steuchiusa.

Mężem Ulryki Eleonory został poślubiony 24 III [4 IV] 1715 r. na zamku w Sztokholmie:

FRYDERYK I HESKI (zob. s. 180).

ULRYKA ELEONORA

24 III [4 IV] 1720 r. abdykowała na rzecz małżonka. Zmarła na czarną ospę 24 XI [5 XII] 1741 r. w zamku sztokholmskim i spoczęła w nekropolii królewskiej w kościele na wyspie Riddarholmen (Riddarholmskyrkan) tamże. Jej małżeństwo pozostało bezdzietne.

Była ostatnią z dynastii Palatynów na szwedzkim tronie.

FRYDERYK I HESKI

OJCIEC: *Karol*

Był on potomkiem jednej z linii dynastii heskiej, będącej z kolei odgałęzieniem francuskiej dynastii z Louvaine. Jego ojcem był Wilhelm VI zwany Sprawiedliwym, landgraf heski na Kassel, a matką Jadwiga Zofia, córka Jerzego Wilhelma, elektora brandenburskiego. Urodzony 3 VIII 1654 r. na zamku w Kassel (Hesja), po przedwczesnej śmierci starszego brata, Wilhelma VII, 21 XI 1670 r. odziedziczył tytuł landgraфа heskiego na Kassel, jednak do 8 VIII 1677 r. pozostawał pod regencją matki. W 1685 r. wydzielił młodszemu bratu Filipowi osobną dzielnicę ze stolicą w Philippsthal, natomiast w 1705 r. odstąpił Umstadt kuzynom z linii na Darmstadtzie. Zmarł 23 III 1730 r. na zamku w Kassel i znalazł spoczynek w krypcie książęcej w podziemiach kościoła św. Marcina tamże.

Karol pozostawił następujące potomstwo naturalne:

z *Joanną Małgorzatą de Frere* (ur. 1686, zm. 1736):

1 *Karol Fryderyk Filip de Gentil*, markiz de Langallerie.

Żoną Karola została 21 V 1673 r. w Kassel jego siostra cioteczna, księżniczka kurlandzka *Maria Amalia*.

MATKA: *Maria Amalia* | *Anna* |

Była ona córką Jakuba, księcia Kurlandii i Liwonii z dynastii Kettlerów, oraz Ludwiki Szarlotty, z domu margrabianki brandenburskiej, rodzonej siostry Jadwigi Zofii, matki landgraфа Karola (zob. powyżej). Urodziła się 12 VI 1653 r. na zamku w Mitawie (obecnie Jelgawa na Łotwie), a zmarła 16 VI 1711 r. w Weilmünster (Hesja) i została pochowana w podziemiach kościoła św. Marcina w Kassel.

DYNASTIA PALATYNÓW

RODZEŃSTWO {1-16}:

- 1 *Wilhelm* (ur. 1674, zm. 1676).
- 2 *Karol* (ur. 1675, zm. 1677).
- 3 *Chrystian* (ur. i zm. 1677).
- 4 *Zofia Szałotta* (ur. 1678, zm. 1749); jej mężem został w 1704 r. *Fryderyk Wilhelm*, książę meklembursko-szweryński (ur. 1675, zm. 1713).
- 5 *Beżymienny syn* (ur. martwy 1679).
- 6 *Karol* (ur. 1680, zm. 1702).
- 7 *Leopold* (ur. 1684, zm. 1704).
- 8 *Wilhelm VIII* (ur. 1682, zm. 1760), po śmierci Fryderyka I w 1751 r. został landgrafem heskim na Kassel; w 1717 r. ożenił się z *Dorołą Wilhelminą* (ur. 1691, zm. 1743), córką Maurycego Wilhelma, księcia saskiego na Zeitz, i miał z nią potomstwo.
- 9 *Ludwik* (ur. 1686, poległ pod Ramillies 1706).
- 10 *Maria Ludwika* (ur. 1688, zm. 1765); w 1709 r. wyszła za mąż za *Jana Wilhelma Friso*, księcia Nassau na Dietz, księcia Oranii i barona Bredy (ur. 1687, utonął 1711), i miała z nim potomstwo.
- 11 *Maksymilian* (ur. 1689, zm. 1753); w 1720 r. ożenił się on z *Fryderyką Szałottą* (ur. 1698, zm. 1777), córką Ernesta Ludwika, landgrafa heskiego na Darmstadic, i miał z nią potomstwo.
- 12 *Martwe dziecko* (1690).
- 13 *Jerzy* (ur. 1691, zm. 1755).
- 14 *Eleonora Antonina Fryderyka* (ur. i zm. 1694).
- 15 *Wilhelmina Szałotta* (ur. 1695, zm. 1722).
- 16 *Martwe dziecko*.

FRYDERYK I

Urodził się 28 IV [8 V] 1676 r. na zamku w Kassel (Hesja). Od młodości poświęcił się karierze wojskowej, podczas wojny o sukcesję hiszpańską (1701–14) był generałem w służbie republiki holenderskiej. W 1718 r. brał udział w kampanii norweskiej Karola XII; po śmierci króla (do której sam być może się przyczynił, por. biogr. Karola) 30 XI [11 XII] 1718 r. objął dowództwo armii szwedzkiej w randze generalissimusa. Po wstąpieniu żony na tron Szwecji (21 II [4 III] 1719) uzyskał tytuł księcia-malżonka (predykat Królewska Wysokość), a po jej abdykacji 24 III [4 IV] (wedle części opracowań stało się to 4 [15] IV) 1720 r. został proklamowany królem Szwecji. Jego koronacja odbyła się 3 [14] V 1720 r. w kościele św. Mikołaja (Wielkim Kościele – Storkyrkan) w Sztokholmie, a dokonał jej arcybiskup uppsalski Maciej Steuchius. Po śmierci ojca 23 III 1730 r. objął w posiadanie swoje dziedziczne księstwo jako landgraf heski na

KRÓLEWSKIE RODY SZWECJI

Kassel, powierzając jednocześnie funkcję namiestnika młodszemu bratu Wilhelmowi (VIII).

Pierwszą żoną Fryderyka I została poślubiona 31 V 1700 r. na zamku w Berlinie:

Ludwika | Dorota Zofia

Była ona córką Fryderyka III, elektora brandenburskiego z dynastii Hohenzollernów, od 1701 r. króla Prus („w Prusach”) pod imieniem Fryderyka I, oraz jego pierwszej żony Elżbiety Krystyny, córki Wilhelma VI Sprawiedliwego, landgraфа heskiego na Kassel (ciotki Fryderyka Heskiego). Urodziła się 29 IX 1680 r. na zamku w Berlinie, a zmarła 23 XII 1705 r. na zamku w Kassel (Hesja) i spoczęła w podziemiach kościoła św. Marcina tamże. Bezdzienna.

Drugą żoną Fryderyka I została w dniu 4 [15] V 1715 r. na zamku w Sztokholmie:

ULRYKA ELEONORA (zob. s. 179).

Fryderyk I pozostawił jedynie potomstwo naturalne {1–4}: z *Jadwigą Ulryką* (ur. 30 X 1714, zm. 11 II 1744), córką Everta Fryderyka (Dydera) Taube, w 1734 r. kreowaną hrabiną Hessenstein, jak dotąd jedyną oficjalną metersą królewską w historii szwedzkiej monarchii (dzieci nosiły nazwisko *von Hessenstein*):

1 *Fryderyka Wilhelmina*

Urodziła się 1 III 1733 r., a zmarła latem 1734 r.

2 *Fryderyk Wilhelm*

Urodził się 10 III 1735 r. Pan na Schmoll, Hohenfelde, Todendorff, Clamp, Vogelstorf i Holsten. W 1741 r. otrzymał tytuł hrabiego Rzeszy Niemieckiej, a w 1742 r. uzyskał hrabiowski tytuł w Szwecji. Poświęcił się karierze wojskowej i politycznej. W 1773 r. został mianowany feldmarszałkiem. Od 1776 r. zasiadał w szwedzkiej Tajnej Radzie, ponadto w tym samym roku został wyznaczony generalnym gubernatorem Pomorza, który to urząd sprawował do 1791 r. W 1785 r. uzyskał ponadto tytuł księcia w Szwecji (książę von Hessenstein). Zmarł 27 VII 1808 r. w Panker (Szlezwik-Holsztyn).

Fryderyk Wilhelm von Hessenstein miał nieślubną córkę z księżniczką szwedzką *Albertyną*, córką Adolfa Fryderyka (zob. s. 193):

1 *Zofia* (ur. 1785/86, zm. ...); została wydana za mąż za zamożnego kupca. Dalsze jej losy nie są znane.

3 *Karol Edward*

Urodził się 26 XI 1737 r. W 1741 r. uzyskał wraz z bratem tytuł hrabiowski od cesarza niemieckiego, a w 1742 r. otrzymał od ojca tytuł hrabiego Tynnelsö. Był oficerem armii szwedzkiej, od 1765 r. w randze generała-lejtnanta. Zmarł bezzęźnie 17 IV 1769 r. w Paryżu.

DYNASTIA PALATYNÓW

4 *Jadwiga Amalia*

Urodzona 9 XII 1743 r., zmarła 6 V 1752 r.

FRYDERYK I

Zmarł 25 III [5 IV] 1751 r. na zamku w Sztokholmie i spoczął w kościele na wyspie Riddarholmen (Riddarholmskyrkan) tamże.

Zgodnie z zawartymi wcześniej układami sukcesyjnymi koronę Szwecji odziedziczył książę holsztyński Adolf Fryderyk, od 1743 r. oficjalny następca tronu.

